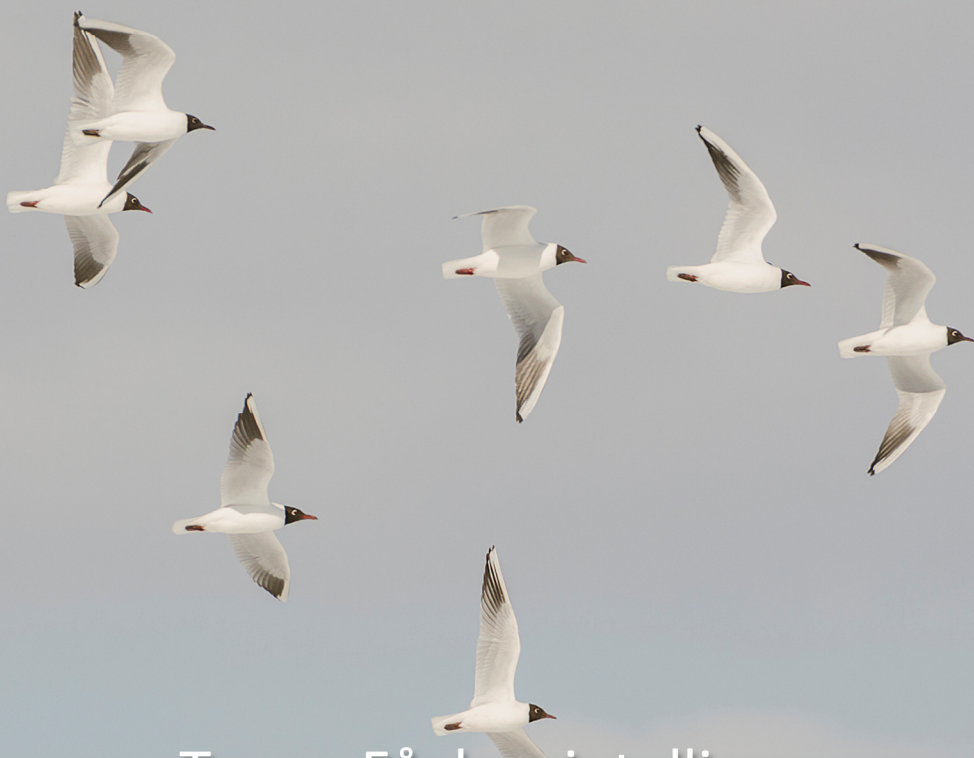

SILVERTÄRNAN

HÖSTEN 2014

Tema: Fåglars intelligens

Söderhamns Fågelklubb (SFK)

Syfte

SFKs syfte är att främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och dess miljö, att verka för att hos allmänheten väcka och underhålla intresset för fåglar och fågelmiljöer, samt att skapa förutsättningar för medlemmarna att aktivt utöva sitt fågelintresse.

Bli medlem

Medlemskap i SFK erhålls genom att sätta in 150 kr på vårt pg 879140-2. För varje ytterligare familjemedlem betalas 10 kr. Glöm inte att ange Ditt namn och Din adress, samt namn på eventuella familjemedlemmar.

Styrelse

Ordförande:	Thomas Tiger	070-517 50 69
Vice ordf.	Kristina Jonsson	070-667 80 33
Sekreterare:	Angus Thomson	0270-28 70 37
Kassör:	Stefan Persson	070-342 64 63
Ledamot:	Lilian Sörberg	070-359 22 37
Ledamot:	Magnus Ahlgren	073-020 99 31
Ledamot:	Bengt Göthe	070-533 70 98
Suppleant:	Eva Lundh	070-256 35 81
Suppleant:	Gunnel Edenström	070-298 67 73
Suppleant:	Thomas Rask	070-394 86 12

Hemsida

www.silvertarna.se

Webmaster: Kristina Jonsson

Programansvarig

Bengt Göthe

Redaktion för Silvertärnan

Kristina Jonsson, Magnus Ahlgren

Klubblokal

Bygdegården Vargen, Kyrkogatan 18, Söderhamn

Bild framsida: Skrattnås. Fotograf: Angus Thomson.

Bild baksida: Kaja. Fotograf: Angus Thomson.

Ordförande har ordet

”Här dansar den blå och här dansar den grå, men på Hårgaberget skall dansen stå.”

Citatet är hämtat från Hårgalegenden. Under Hälsingehambons storhetstid lästes den upp på Hårga äng kl. 08:00 tävlingsdagens morgon. I bakgrunden ljud tonerna av Hårgalåten och stämningen var magisk när över 3000 människor genom legenden fick veta vad som hände på Hårgaberget natten till en bönsöndag för länge sedan. Några ungdomar hade samlats till dans i en av gårdarna då det knackade på dörren...

Nu är ju hambo inte precis min starkaste gren, men jag hade faktiskt förmånen att få vara med på ett antal invigningar, där på ängen nedanför Hårgaberget. En gång satt jag mig ner intill ett buskage och lyssnade på Hårgalegenden – ”...och här dansar den grå...”.

Plötsligt dansar den grå i luften alldeles bredvid mig! Snabbt försvinner den in i det täta buskaget igen. Vad händer? Jag lutar mig framåt för att försöka se bakom buskaget. Där sitter den på en kvist! Den grå! Nu dansar den igen, i luften någon meter utanför kvisten. Dansen tar endast några sekunder varefter den grå återvänder till kvisten.

Beteendet är typiskt för den grå flugsnapparen, en av mina favoriter! Arten har kanske inte så mycket med Hårgalegenden att göra, men ur ett perspektiv finns likheter: Den är omgiven av mystik då det är få personer som säger sig ha sett den. Av någon utgrundlig anledning tycks den gå människor förbi! Detta trots att arten är en av de tio talrikaste i Sverige. Till och med talrikare än den svartvita flugsnapparen som alla känner igen!

Grå flugsnappare (*Muscicapa striata*) Spotted Flycatcher.

Den grå på kvist.

Foto: Thomas Tiger.

forts.

Men den grå är en doldis. Eller är den det egentligen? Studerar man valet av boplatser så visar det sig att grå flugsnapparen faktiskt kan häcka närmare människor än vad den svartvita kusinen någonsin skulle våga. Den grå vill ha utsikt över omgivningen och föredrar gärna hyllor eller liknande där den kan ligga och spana. Den har befunnits häcka i fröautomater, i en gammal känga på en hylla, i käftarna på skelettet av ett gäddhuvud som var uppspikat på en ladugårdsvägg, i ventiler, på fönsterbräden, i spaljeér, etc. Till och med Erik Rosenberg skriver i sin klassiska Fåglar i Sverige om denna artspecifika företeelse: "Valet av boplatser är kanske det mest originella hos hela fågeln, varje sommar gå genom pressen notiser om flugsnapparbon på balkongräck, i upphängda kransar på kyrkogårdar, i blomkrukor i fönstret, i taklampor osv."

När en vän från Korskrogen en dag ringde och frågade vad det kunde vara för fågel som hade lagt beslag på en kaffekopp som stod på hyllan under farstukvisttaket, så visste jag direkt vad det handlade om! Här fanns den grå påtagligt närvarande när det knackade på dörren...

Väl mött i markerna!

Thomas Tiger

Tema

Tema – Fåglars intelligens

I mytologi, folklöre och litteratur ges fåglar och andra djur ofta mänskliga egenskaper; de kan tänka, känna och tala precis som människor. Kända exempel från fågelvärlden är HC Andersens fula ankunge och Odins korpar Hugin och Munin. I Sagan om Ringen får Gandalf hjälp av örnar och i Skattkammarön finns en talande papegoja. Ett annat känt exempel på en talande fågel finns i Edgar Allan Poe's "The Raven". Att korpar och papegojor förekommer särskilt ofta i sådana roller ligger nära till hands eftersom det går att lära dem att repetera fraser. Men begriper de alls vad de säger? Och hur klipska är egentligen korpar och andra fågelarter som löser problem, kan räkna och tillverkar redskap? Det här ämnet är egentligen hur stort som helst och gränsar bland annat till fåglars beteende, s.k. etologi. Med tanke på det begränsade utrymmet kan vi bara att ge en liten aptitretare och några hänvisningar, så kan du som blir intresserad fortsätta läsa mer på annat håll. Trevlig läsning!

Korp (*Corvus corax*) Common raven.

Hugin och Munin?

Foto: Kristina Jonsson.

Medfödda egenskaper, inlärd förmåga eller intelligens?

Text: Magnus Ahlgren

Idén till det här temat dök upp en kväll förra sommaren, när sex fiskmåsar gav mig en upplevelse utöver det vanliga. Sommaren 2012 häckade ett fiskmåspar på mitt tak i Klapparvik. Häckningen lyckades och de fick ut tre ungar. Det häckande paret hade hela tiden sällskap och stöd från fyra andra vuxna fiskmåsar, som uppenbarligen inte häckade själva. De fyra ”extraföräldrarna” hjälpte till med att vakta reviret, inte minst mot närgångna kråkor. Jag fick också intrycket av att fiskmåsans häckning omges av ett visst ceremoniel med fler deltagare än bara det häckande paret. Ofta var dessa ceremonier ljudliga, utdragna och ägde rum strax efter solens uppgång, dvs. vid tre-halvfyra på morgonen...

I början av häckningen var måsarna mycket misstänksamma mot mig, men de vande sig snabbt vid mina rutiner; om jag inte gav dem någon särskild uppmärksamhet satt de kvar på taket när jag rörde mig på tomten. När äggen kläckts började jag också mata både de vuxna fåglarna och ungarna med fiskrens, ost och köttstrimlor. Detta gjorde måsarna ännu mera orädda; när jag kom hem från jobbet närmade de sig takkanten och gav mig uppfodrande blickar; vi vill ha mat!

Nå, häckningen lyckades, så snart ungarna flugit ut försvann måsarna längre ut i skärgården, jag såg inte till dem på hela hösten. När de försvunnit tog jag bort boet och passade på att tvätta bort skräp och mossor från taket. Jag var faktiskt på plats när det måspar som jag antog var ”mitt” anlände förra våren. Efter en kort

inspektion drog de vidare, det föreföll som om de inte gillade mitt numera rena tak. Det blev alltså ingen häckning hos mig den sommaren.

Fiskmås (*Larus canus*) Mew Gull.

Skärså, maj 2010.

Foto: Kristina Jonsson.

I slutet av juni samma år var jag ute på en båttur; min dotter stod vid ratten. När vi var på väg över fjärden mellan Koholmen och Utvik såg jag plötsligt hur min dotter spärrade upp ögonen och vände sig om. Jag följde hennes blick och blev lika förundrad själv. Alldeles ovanför oss, mer eller mindre ”i” båten, flög sex fiskmåsar som höll sig mellan en och två meter ovanför oss. Så snart vi fått syn på dem började de skria. Det var inte alls fråga om någon ”attack”, de följde helt enkelt med båten längs fjärden. Två av måsarna satte sig på fören och åkte med i flera hundra meter medan de andra fyra hängde över oss i sittbrunnen. Hela tiden var de så nära att vi kunde se dem rätt i ögonen. När vi passerade Morviken lämnade de oss och kom inte tillbaka. Det hela hade kanske tagit fem minuter, men känslan av upplevelsen satt kvar länge. Jag kunde inte låta bli att fundera över om det var ”mina” måsar som häckat på taket föregående år, som känt igen mig och helt enkelt ville hälsa när vi åkte över fjärden.

Fortsättningen av den här artikeln bygger till stor del på några av Lundaforskaren Mathias Osvath's föreläsningar som är allmänt tillgängliga via Internet. En del stoff har också hämtats från artiklar i tidskriften *Animal Cognition* (Springer förlag). Osvath's egna forskning bygger på beteendestudier av kråkfåglar som han håller i hägn hemma på den egna gården utanför Lund. Han har även forskat på chimpansers beteende.

Mathias Osvath framhåller att rent vetenskapligt är det viktigt att inte ”antropomorfiera”, dvs. tillskriva djuren mänskliga egenskaper baserat på de fynd eller upplevelser som forskningen ger. Ändå säger han själv att just umgänget med djuren oundvikligen leder till att han förhåller sig till dem på ett mänskligt plan. Han sörjer en råka som dör, han fäster sig vid de olika fåglarnas personligheter och han tolkar ibland deras beteende utifrån ett mänskligt perspektiv. Var och en som haft husdjur förstår vad han talar om. Kanske är det så, att det är vi som är lika djuren, inte de som är lika oss. Under alla omständigheter så slås man av likheterna när man umgås med djur.

När man studerar djurs intellektuella förmåga måste man också fundera över vad som egentligen är intelligens. Fåglars flygförmåga är ju nedärvd, men hur är det med förmågan att navigera när de flyttar över stora avstånd? Och hur ska man se på bläckfiskars förmåga att blixtnabbt skifta färg och form för att imitera sin omgivning? För att snäva av ämnet kommer jag härafter att använda begreppet ”kognition”, som betyder förståelse, insikt. Tidigare har forskarna ansett att det som ser ut som problemlösning egentligen bara är medfödda instinkter som inte har någonting med kognition att göra. Senare forskning tyder på att vissa typer av djur faktiskt är smartare än andra, och att de både kan lära och lära ut och på så vis ge sin avkomma förutsättningar att fortsätta utveckla intelligens.

De djurarter som uppvisar tydlig kognition har en sak gemensamt; deras hjärna är extremt stor i förhållande till kroppsvikten. Bland fåglarna är det först och främst kråkfåglar och papegojor som har så stora hjärnor.

Nedan följer några typer av kognition och några exempel på de forskningsfynd som lett fram till slutsatsen att kråkfåglar och papegojor har sådan intelligens.

Fysisk kognition.

-förmåga att förstå orsakssamband. Ett exempel på förståelse av orsakssamband uppvisas av en papegojflock vid Tambopatafloden i Peru. Någon mil från floden finns en bergssida med träd som bär frukt en gång per år. Frukterna är attraktiva eftersom de är näringsrika, men de är tyvärr så giftiga att en papegoja som äter av dem blir sjuk och till och med kan dö. Vid den tiden på året då träden bär frukt (men bara då!) flyger varje morgon en jättestor flock på fler än tusen papegojor till en rasbrant längs floden. Rasbranten består av mineralet kaolin. Kaolin har i sig inget näringsinnehåll. Papegojorna äter kaolin hela morgonen och flyger sedan vidare till fruktträden där de kan mumsa i sig frukterna utan risk för att bli förgiftade. Kaolinet neutraliserar nämligen det starka gift som finns i frukterna. Forskarna menar att någon gång har en papegoja råkat äta kaolin och därefter ätit av de lockande frukterna. Kanske har den fågeln också sett artfränder som inte ätit kaolin bli förgiftade. Den fågeln har sedan dragit slutsatsen att "Aha! Jag åt av marken i den där rasbranten, det gjorde inte de andra. De blev förgiftade; inte jag. Alltså bör jag äta där innan jag äter av frukterna i fortsättningen." Han eller hon har dessutom visat för den övriga flocken hur man bör göra för att undvika förgiftning! Mycket fascinerande!

-insiktsinläring och innovationer (lösa problem genom att tänka ut dem). Många djur i naturen använder verktyg. Att ett djur använder verktyg är i sig inte något tecken på kognition. I modern forskning har experiment därför utformats på ett sätt som syftar till att skapa nya situationer som typiskt sett inte förekommer i artens vida tillstånd. På så vis kan man utesluta att djurets lösning på problemet är medfött eller inlärt sedan tidigare. Ett sådan "ny" situation för en råka är att ställa fram ett provrör till hälften fyllt med vatten; på vattenytan flyter en matbit. För att komma åt maten stoppar råkan ner småsten i röret, varvid vattennivån stiger så att maten blir åtkomlig. Råkan ser problemet och tänker ut en lösning!

Råka (*Corvus frugilegus*) Rook.

Skåne, maj 2010.

Foto: Stefan Persson.

Social kognition

-känna igen sig själv i spegel

-avancerat samarbete. Experiment med unga korpar visar att de klarar av att lösa problem som kräver att tre-fyra korpar gör varsitt arbetsmoment för att komma åt mat. De byter sedan plats så att alla som utför en uppgift får möjlighet att ta del av maten. Experimentet visar dels på förmåga till avancerad problemlösning, dels på förmågan till samarbete.

-sociala insikter; ”att se är att veta”. Korpar förstår exempelvis vad en annan varelse ser respektive inte ser.

-tröst och försoning. Det har länge varit känt att tröst och försoning är en del av chimpansers sociala liv. Mathias Osvath har observerat hur detta förekommer hos kråkfåglar genom ”näbbning”, plockning av fjädrar etc.

-Något som också varit känt en längre tid är att chimpanser är -”politiska” djur med komplicerade sociala ordningar och intriger inom gruppen. Vissa forskare menar att även kråkfåglar har motsvarande sociala strukturer.

Övergripande kognition och beteenden

Mathias Osvath menar också att hans studier visar att kråkfåglar kan komma ihåg enskilda händelser över tid. Sådana så kallade episodiska minnen bakas in i den enskilda fågelns erfarenhet och blir en del av fågelns förmåga att planera sitt handlande framåt.

En viktig gemensam nämnare för alla djur som uppvisar höggradig kognition är att de tar sig tid att leka, livet igenom. Forskarna är inte säkra på vad det är som driver lusten att leka, däremot är man ense om att det är en nödvändig förutsättning för ett livslångt lärande för individen och därmed för artens långsiktiga fortsatta utveckling av intelligens! Något för oss människor att ta vara på!

Kråka (*Corvus corone*)
Carrion Crow.

Hälsingland, april
2011.

Foto: Angus Thomson.

Anslagstavlan

Glöm inte!

Att skicka in din lösning på korsordet!

EUROBIRDWATCH!

Häng med till Skatön!

Reportage!

Vi vill fortfarande gärna ha just ditt bidrag till reportage eller berättelser här i tidningen och vi ser fram emot Ditt bidrag, stort som smått!

Det hela får gärna kompletteras med någon tillhörande bild. Redaktionen svarar för korrekturläsningen. Skicka ditt bidrag via email till: info@silvertarna.se

Fågelmatning

Vi börjar utfodra vid vår station på Granskär runt mitten av oktober. Där finns det alltid fåglar att titta på!

Besök vinterns bildvisningar!

Nu är det jul igen!

Du missar väl inte skinksmörgåsen och bildvisningen den **6/12**!

Korsordet

						Silvertärnans korsord 2014		FÅGLARNAS LJUD- APPARAT		 ANV. TILL DISK FÖRUT		
						BY I TRÖNÖ	HALV- GRÄS					ÖRFIL
						FJÄLL FÅGLAR	MAT- RÄTT			AMPERE TIMME		
										FONDER		
						HAR VÄL MYGG- BETT						
	HALLANDS LÄN		ORT LÅNGT NORRUT	KOMMUN I JÄMTLAND								
SVING- ADE YXAN		ETT BRÅD- SPEL	FÅGEL	FÅGEL	EN FISK							
				FÅGEL		BIL MÄRKE	BILTYP					
FÅGEL								AF VASS				
ÖREBRO LÄN		HUVUD ARTÄR						AVDRAG			KLARA	
AREAL		TÄTA				5		TENNESSEE			KLYKA	
								MC				
FÅGEL					ADENIN	HJÄLPER MOT HALKA						
L.E.		SPELMANS SLÄKT	HAR VISSA		SMÅVILLT I VÅRA SKOGAR	BERGSKEDJA						
SVENSK KOMMUN	VÄRMLAND					SJÖ I SMÅLAND				LASSE DALKVIST		
TIGG- ARE	SOM KOLA				TVÄTT- MEDEL OCH MC						GEORGIA	
								EJDER HONA				

Bokstäverna i de grå rutorna bildar ett fågelnamn.

Korsordskonstruktör: Leif Engkvist

Skicka din lösning (endast namnet på fågeln) till:

Bengt Göthe, Kaptensgatan 11A, 826 37 Söderhamn

eller med e-post till bengt.gothe@soderhamn.com senast **28/11**.

Glöm inte att skriva namn, adress och telefonnummer.

Dragning och prisutdelning sker den **6/12** på Bygdegården Vargen när vi har avslutning och äter skinksmörgås. Vinnarna kommer att publiceras i nästa nummer.

Höstprogram 2014

Bästa medlem!

Hösten är som bekant den tid då alla flyttfåglar ska återvända till sina vinterkvarter. För oss innebär det många tillfällen att skåda fågel.

Hösten innebär också att vi går mot mörkare tider. Då utnyttjar vi mörkret till att bl. a. se på bilder som våra medlemmar tagit. Det finns många duktiga fotografer i klubben, så ett besök på våra bildvisningar är mycket givande.

Notera också att vi som vanligt "förlänger" säsongen något och plockar med några våra aktiviteter i detta program. Det gör vi eftersom Silvertärnan inte kommer förrän en bit in i februari.

Alla är välkomna på våra exkursioner och andra aktiviteter.
Ta gärna med vänner och bekanta.

OBS!
Ev. ändringar och tillägg i programmet
uppdateras via vår hemsida
www.silvertarna.se

Bra att veta:

Vid alla exkursioner anger vi en samlingsplats. Där samlas vi för sam-
äkning om vi ska till någon annan plats.

Varma kläder och fika är alltid bra att ha med. Vi står ofta stilla och det kan vissa årstider bli ganska kallt. Då är det skönt att värma sig med lite fika och en varm tröja. Fågelbok och kikare är bra att ha med sig. Oftast har någon i gruppen med sig tubkikare så det går att artbestämma fåglar på längre avstånd. Man behöver inte vara expert för att följa med. Vi hjälps åt att besvara frågor, och kom ihåg - det finns inga dumma frågor. Vissa exkursioner är lite mer ansträngande med t.ex. en längre promenad, och då har vi försökt ange det i programmet. Har du frågor inför en exkursion går det alltid bra att kontakta exkursionsledaren.

När vi är inomhus träffas vi på vår klubblokal Bygdegården Vargen om inte annat anges. Bygdegården ligger på Kyrkogatan vid Ulrika Eleonora kyrka (se sid 2).

Exkursionerna sker i samarbete med Studieförbundet i Söderhamn

7/9 söndag

RINGMÄRKNING Granskärs våtmark

(denna exkursion är även annonserad i förra numret av Silvertärnan)

En av våra populäraste aktiviteter där du har möjlighet att lära dig mer om ringmärkning och kan på nära håll få se våra småfåglar.

Vi håller som vanligt till på Granskärs våtmark.

Du finner oss vid paviljongen mellan kl. 06:00 och 10:00.

För info kontakta Stefan Persson 070-342 64 63

13/9 lördag

ROVFÅGLAR Alirs Öga

Vid den här tiden på året brukar rovfåglarna passera på sin väg söderut.

Vi samlas på Alirs Öga kl. 10:00

För info kontakta Bengt Göthe 070-533 70 98

18/9 torsdag

RINGMÄRKNING Ugglor Kilbo

Kommer pärluggla och sparvuggla att fastna i näten?

Följ med ut i skogarna runt Kilbo och se. Klubben bjuder på grillad korv.

Vi samlas vid Resecentrum kl. 19:00 för samäkning till Kilbo.

För info ring Stefan Persson 070-342 64 63

4/10 lördag

EUROBIRDWATCH Skatön

Över hela Europa samlas fågelskådare denna dag för att samla in fågelobservationer. Vi bidrar genom att följa fågelsträcken över havet ute vid Skatudden, dit det är en lite längre promenad.

Varma vindtäta kläder, en välfyllt fikakorg och kikare är bra att ha med.

Samling vid Resecenter kl. 07:00 så gör vi sällskap ut till Skatön.

För info ring Lars Henningsson 070-699 89 31

4/11 tisdag

BILDVISNING MEDLEMMARNAS BILDER

Vi tittar på de fågelbilder som klubbens fotograferande medlemmar tagit.

Har du några bilder att visa så ta gärna med dem på ett USB-minne.

Klubben bjuder på fika under kvällen.

Vi träffas på Bygdegården Vargen kl. 19:00

För info ring Bengt Göthe 070-533 70 98

18/11 tisdag

BILDVISNING MEDLEMMARNAS BILDER

Samma upplägg som den 5/11.

Har du några bilder att visa så ta gärna med dem på ett USB-minne.

Klubben bjuder på fika under kvällen.

Vi träffas på Bygdegården Vargen kl. 19:00

För info kontakta Stefan Persson 070-342 64 63

6/12 lördag

SKINKSMÖRGÅS

Vi avslutar året med en tradition: skinksmörgås, lotteri och bildvisning!

Vi träffas på Bygdegården Vargen kl. 17:00. För info ring Gunnel

Edenström 070-298 67 73, Eva Lundh 070-256 35 81 eller

Lilian Sörberg 0270-353 80

17/1 2015 lördag

SFK BIRD RACE

Denna prestigefyllda tävling har redan blivit en omtyckt tradition.

Lag om 2-4 personer tävlar om vilka som hittar flest arter under dagen

(som ju inte är så lång denna tid på året). Vi avslutar sedan med

gemensam förtäring. Mer information om regler och anmälan kommer att

finnas på hemsidan (www.silvertarna.se). **Håll utkik och anmäl ett lag!**

10/2 tisdag

BILDVISNING MEDLEMMARNAS BILDER

Samma upplägg som höstens tidigare bildvisningar.

Har du några bilder att visa så ta gärna med dem på ett USB-minne.

Klubben bjuder på fika under kvällen.

Vi träffas på Bygdegården Vargen kl. 19:00

För info kontakta Gunnar Andersson 070-651 40 17

Notiser

Mycket stora flockar av storskrake i Söderhamnsfjärden

I början av maj gick strömmingen till i Söderhamnsfjärden. Den 8 och 9 maj kokade fjärdarna längs Utviksvägen av stora fiskstim som gick nära ytan. Naturligtvis drog stimmen till sig hungriga fåglar. Den 8 maj låg en flock på nästan tusen storskrakar och fiskade utanför Stugsund. Dagen därefter låg flocken utanför Sofieholm och uppgick då till över 1500 fåglar, samtidigt som en stor flock låg en knapp kilometer längre ut i fjärden. Även fiskmås, silltrut, gråtrut och havstrut var på plats. Bilden är från Klapparvik den 8 maj.

Storskrake (*Mergus merganser*) Goosander.

Nästan tusentalet strömmingsfiskande storskrakar!

Foto: Magnus Ahlgren.

Nya splittar som berör Sverige

En av Birdlife Sveriges viktiga uppgifter är att följa den forskning som tittar på hur olika arter förhåller sig till varandra rent släktmässigt. Forskningen inom detta område (som kallas taxonomi) pågår ständigt runt om i världen och nya rön förändrar ibland synen på fåglars släktförhållanden. Inom Birdlife Sverige finns därför en taxonomikommitté som har uppdraget att följa forskningen och i förekommande fall justera listan över Holarktis (i stort sett norra halvklotet) fåglar.

I sin senaste rapport gör taxonomikommittén en hel del ändringar. Två av dessa berör fåglar som observerats i Sverige och som kan vara intressanta att känna till.

Rödstrupig sångare

Denna art delas upp (splittas) i tre nya arter:

Moltonisångare *Sylvia subalpina* (Moltoni's Warbler); Mallorca, Cabrera, Korsika, Sardinien på det italienska fastlandet mellan Ligurien och Toscana.

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* (Eastern Subalpine Warbler); centrala och södra Italien, Balkan, västra Turkiet.

Rostsångare *Sylvia inornata* (Western Subalpine Warbler); Iberiska halvön, Nordafrika, Frankrike.

Isabellatörnskata

Denna art delas upp i två nya arter:

Turkestantörnskata *Lanius phoenicuroides* (Turkestan Shrike); från Iran till östra Kazakstan.

Isabellatörnskata *Lanius isabellinus* (Isabelline Shrike); Kina och Mongoliet.

Taxonomikommittén har studerat de tidigare fynden i Sverige och kommit fram till att det enligt de nya artbegreppen har observerats 2 turkestantörnskator och 3 isabellatörnskator i Sverige. Dessutom finns 10 fynd där det inte gått att avgöra rastillhörighet.

Vad gäller rödstrupig sångare så pågår för närvarande arbetet med att gå igenom de 70 tidigare fynden. Precis som med isabellatörnskata kommer säkert bara vissa av dessa att i efterhand säkert kunna rasbestämmas, och därmed kunna hänföras till någon av de nya arterna.

Källa: Birdlife Sveriges hemsida (www.birdlife.se)

Okänd fågel på matningen? Skicka en bild till SFK!

Nu dröjer det inte länge innan det är dags att börja mata fåglarna igen. På SFKs utfodring vid Granskär matar vi normalt mellan oktober och mars. Många väljer

dock att mata under större delen av året. Varje säsong händer det att folk får besök på sina matningar av någon fågel som de inte känner igen. SFK öppnar nu därför en "artbestämningsjour" dit man kan skicka in en bild på den aktuella fågeln. Vi kommer då att göra vårt bästa för att fågeln i fråga skall bli artbestämd.

Alltså: Om ni får besök på er matning av en fågel som ni inte känner igen ska ni försöka ta en bild på fågeln. Skicka bilden till oss på SFK (info@silvertarna.se) med uppgift om när och var bilden är tagen.

/Red.

Vitkronad sparv i Norrala

Den 14 november 2011 hittade Barbro Geijer en fågel som hon inte riktigt kände igen. Den hoppade omkring på en grusgång intill en utfodringsplats, och eftersom Barbro (som oftast) har kameran med sig så passade hon på att ta en bild av fågeln. Därefter flög dock fågeln iväg och kunde inte hittas igen. Fågeln påminde om en gråsparv, men ändå inte riktigt...

Av olika anledningar blev det inte av att forska vidare i detta fågelmysterium, men när Barbro i våras fotograferade en vit gås vid Ålsjön bestämde hon sig för att skriva till SFK för att fråga om denna gås. När hon ändå skickade gåsbilderna så passade hon på att även bifoga bilden på den gråsparvslika fågeln från 2011. Det visade sig att bilden på den lilla fågeln från grusgången föreställer en vitkronad sparv (*Zonotrichia leucophrys*). Denna art lever normalt i Nordamerika och är en mycket ovanlig fågel i Europa.

För att fyndet skall godkännas i den officiella statistiken krävs att fågeln anses vara spontant förekommande, d.v.s. är en frilevande individ som har kommit hit från Nordamerika. Detta kan ibland vara svårt att veta då vissa arter från avlägsna platser ibland hålls som burfåglar i Sverige. Hur som helst är fyndet rapporterat till vederbörlig institution (Birdlife Sveriges raritetskommitté) som kommer att titta närmare på detta ovanliga fynd.

Från redaktionen vill vi rikta ett stort tack till Barbro för att hon hörde av sig med bilden på den vitkronade sparven. Lyckligtvis är Barbro en mycket duktig fotograf vilket gjorde att dokumentationen i detta fall blev synnerligen väl utförd!

/Red.

Vitkronad sparv (*Zonotrichia leucophrys*) White-crowned Sparrow

Foto: Barbro Geijer.

Fototipset

Kom närmare fåglarna

Text: Thomas Rask

Många är vi, som gillar att fotografera fåglar och fler och fler blir vi. Fotointresset i allmänhet har fullkomligen exploderat sedan digitalkameran blev var mans ägodel. För många är det en fridfull hobby som tar oss ut i skog och mark. Överallt där vi rör oss finns det fåglar. En majoritet av dessa fåglar är rädda för oss och flyger sin väg om vi kommer för nära dem. Ofta upptar fågeln bara en bråkdel av bilden vid dessa fototillfällen. Önskar du att komma närmare fågeln? Här följer några tips till dig.

En vanlig situation som ofta inträffar när vi är ute i fält: promenerande med kameran ser vi en intressant fågel på lite längre håll. Erfarenhetsmässigt vet vi att om vi kommer för nära flyger den iväg. Hur kan man då komma närmare utan att skrämma den? Gå sakta närmare med kameran redan beredd i ansiktshöjd. Vänder sig fågeln bort eller verkar den oberörd av din närvaro? Ta några steg till, sakta. Inga hastiga rörelser. Alla fågelarter har olika privata sfärer. Till exempel är det lättare närma sig en sädesärla än en havsörn.

Ett annat enkelt tips: håll dig stilla, och låt fåglarna komma till dig istället för tvärtom. Ofta räcker det att man sitter ned en stund och väntar så börjar det dyka upp fåglar på lite närmare håll än vanligt.

Nästa steg blir att vara stilla men gömd. Det allra enklaste är att utnyttja terrängen där man befinner sig. Det finns många olika sätt att utveckla tekniken med att gömma sig. Något som är lätt att ta med sig och som inte kostar så mycket pengar är ett kamouflagenät. Sätt dig eller ligg ner på något mjukt, som ett liggunderlag eller dylikt, och kasta nätet över dig. Den här tekniken lurar inte alla fåglar men det räcker gott och väl för många fågelarter.

Vill man gå ett steg längre kan man använda ett riktigt gömsle. Det finns gömslen som är som små tält. Speciellt avsedda för just fotografering. Den här tekniken begränsar starkt sikten och rörligheten på fotograferandet. Jag rekommenderar er att använda ett sådant här gömsle på ett ställe där ni redan på förväg vet vart fåglarna kommer att dyka upp.

Den finns en uppsjö av andra sätt att gömma sig. Bara din egen kreativitet sätter gränsen.

Just att gömma sig har andra fördelar utöver att man kan komma närmare. Även om du inte kommer hem med några jättebra bilder så kan jag garantera att du kommer att få uppleva andra nya saker. När fåglarna inte vet att du är där får du se andra beteendemönster hos dem. En ostörd fågel kan putsa sina fjädrar eller ta ett bad. Kanske får du se hur fåglarna interagerar med varandra. Du kommer också att få höra ljud du aldrig hört dem göra förut.

Att få bra bilder kräver tålamod. Kom ihåg att du är ute med kameran för att det är roligt!

Taget i luften

Den moderna tekniken

Det digitala skådandet är här för att stanna! Den moderna tekniken möjliggör nu att man direkt via datorn kan ersätta den gammalmodiga fältversionen av skådande till förmån för en online-baserad digital dito. Genom att skåda fågel på det nya sättet kan man bl.a. pausa för att se kritiska detaljer i t.ex. fjäderdräkten. Man kan också spela upp för artbestämningen avgörande sekvenser i slow motion.

Skulle man se något häftigt kan man naturligtvis ”dela” upplevelsen med andra skådare, eller ”gilla” någon kompis skådning. Därför är den nya online-baserade skådningen mycket social.

Den stora fördelen för den moderna skådaren är emellertid att man slipper slösa bort en massa tid på nötande i fält. Man behöver inte heller bära runt fikat överallt utan kan samla alla aktiviteter på en liten yta, t.ex. någon meter utanför bilen.

/Red.

Foto: Lena Radler.

www.silvertarna.se